

Література:

1. Сколотяный Ю. Черноморский дебют / Ю. Сколотяный // Зеркало недели. -№46. -2007 г. - С.12-15.
2. Ложечко М.Н. ОЧЭС в интеграционных процессах: проблемы и пер-спективы /М.Н. Ложечко // Внешняя торговля.- 2006. -С.6-8.
3. Чорноморське економічне співробітництво: сутність проекту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uchebnik-besplatno.com/mirovaya-ekonomika-uchebnik/chornomorske-ekonomichne-spivrobotnitstvo.html>
Новицький В.Є. Чорноморське економічне співробітництво в системі субрегіональних пріоритетів України [Електронний ресурс] / В.Є. Новицький, В.А. Хоманець // Національна бібліотека ім. Вернадського. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pips/2008/BSEC_2008/Pages%20from%20tom2/0851.pdf

САВЧЕНКО Р.С.,
студент ОКР «Спеціаліст»
спеціальності «Міжнародна економіка»
БУЛАТОВА О.В., к.е.н., професор,
проректор з наукової роботи, завідувач
кафедри міжнародної економіки
Маріупольського державного університету

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЄВРО-СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА

У 70-ті роки європейські країни перейшли до глобальної середземноморської політики (GMP), що розглядала країни Північного і Південного Середземномор'я як єдиний регіон. У 90-ті роки ці відносини вийшли на новий рівень після підписання у 1995р. Барселонської декларації про розвиток «Євро-середземноморського партнерства» (Євромед). Це була перша деталізована і всеосяжна стратегія ЄС у цьому регіоні, заснована на новому механізмі співпраці і розвиненій інституціональній базі. Вона включала в себе політичне співробітництво, створення зони безпеки в цьому нестабільному регіоні, а також фінансові, економічні, соціально-культурні та гуманітарні сфери партнерства. У 2008р. середземноморська стратегія ЄС отримала нове оформлення: Барселонський процес був «перезапущений» і перетворився в нову регіональну ініціативу - Союз для Середземномор'я (UfM), до якого увійшли всі країни-члени ЄС та 11 країн Південного Середземномор'я та Близького Сходу (Алжир, Єгипет, Йорданія, Ізраїль, Ліван, Мавританія, Марокко, Сирія, Туніс, Туреччина, ПНА), а також 5 європейських середземноморських держав, що не входять в Євросоюз - Албанія, Боснія і Герцеговина, Монако, Чорногорія і Хорватія) [2].

Таким чином, в даний час відносини ЄС із середземноморськими країнами регулюються відразу трьома взаємопов'язаними ініціативами, що поєднують багатосторонній та двосторонній підхід: Барселонський процес, політика сусідства і Союз для Середземномор'я, в яких намітився поступовий перехід відносин двох регіонів від співпраці до елементів інтеграції.

Актуальність даної теми обумовлена стрімкою активізацією відносин ЄС з країнами Середземномор'я (як постачальника сировини, дешевої робочої сили, доступних ринків збуту, особливо в умовах кризи, прагненням створити там зону стабільності та безпеки, вирішити проблеми міграції, поступово перейти від співробітництва до інтеграції двох регіонів). Формування нової моделі відносин ЄС з південно-середземноморськими країнами ґрунтувалося на більш конструктивній та всеохоплюючій концепції взаємозв'язків. Тема розвитку євро-середземноморських відносин та її окремих напрямів (Барселонський процес і співробітництво Євромед), вивчалася вітчизняними та зарубіжними дослідниками: роботи Ткаченко А.А., Ковальського Н.А., Рубинського Ю.І., Примакова С.М., Шеметенкова В.Г., Фундуліса Х., W. Wallace, I. Martin E. Lannon, P. Cardwell та ін.

Метою роботи є дослідження умов та перспектив партнерства Євромед та ЄС, розгляд наступних стратегій реалізації європейської моделі регіональної взаємодії з країнами Середземномор'я, детальний історичний аналіз процесу формування єдиного підходу європейського угруповання до південно-середземноморського регіону, заснованого на поєднанні багатостороннього та двостороннього форматів партнерства, а також дослідження переходу до таких форм інтеграції, як створення зони вільної торгівлі та митного союзу. Новий союз буде стимулювати багатостороннє і регіональне співробітництво, яке має доповнити двосторонні відносини ЄС з країнами-партнерами, що здійснюються в рамках угод про асоціацію. Це також стосується і планів дій європейської політики сусідства. Ініціатива ЄС має надати нового імпульсу Барселонському процесу.

Основні напрями взаємовідносин ЄС та країн Середземномор'я: 1) управління і контроль над міграційними потоками в інтересах усіх країн-партнерів; 2) боротьба проти нелегальної міграції за допомогою політики виборчої міграції, заснованої на глобальному та збалансованому підході; 3) розвиток економіки країн-партнерів, проведення структурних і соціально-економічних реформ з тим, щоб збільшити зайнятість і обмежити відтік робочої сили з арабських країн; 4) реалізація конкретних проектів у галузі транспорту та енергетичної інфраструктури, екологічної політики, розвиток поновлюваних джерел енергії. Барселонський

процес позитивно позначився на торгівлі середземноморських країн з ЄС, товарообіг між ними збільшився в абсолютному і відносному вираженні (Табл. 1).

Таблиця 1

**Зовнішня торгівля країн ЄС з країнами Південного Середземномор'я в 1995-2009 рр.
(експорт/імпорт у млрд. євро) [4]**

Країна	1995	2000	2005	2009
Алжир	4,7 (4,8)	6,2 (16,6)	10,4 (20,8)	14,6 (17,3)
Єгипет	5,1 (2,2)	8,2 (3,5)	8,0 (5,1)	12,6 (6,0)
Ізраїль	9,7 (4,7)	16,2 (10,5)	13,4 (9,6)	14,0 (11,3)
Йорданія	1,1 (0,1)	1,7 (0,2)	2,3 (0,4)	2,6 (0,2)
Ліван	2,5 (0,1)	2,9 (0,3)	3,0 (0,2)	3,9 (0,36)
Марокко	4,7 (4,0)	7,8 (6,1)	11,7 (9,0)	13,0 (7,3)
ПНА	- (-)	0,9 (3,5)	0,6 (2,7)	0,04 (0,039)
Сирія	1,4 (1,7)	1,8 (3,6)	2,8 (2,9)	3,5 (3,6)
Туніс	4,2 (3,4)	7,3 (5,6)	7,9 (6,8)	8,9 (7,9)
Туреччина	13,4 (9,2)	30,7 (18,2)	41,9 (33,5)	43,9 (36,1)
Усього	46,6 (30,3)	83,7 (68,0)	102,3 (90,9)	117,04 (90,1)

Для торгівлі ЄС з південно-середземноморськими країнами характерна нерівномірність розподілу. Основними торговими партнерами ЄС продовжують залишатися Туреччина, Ізраїль, а також країни Магрибу (Марокко, Туніс, Алжир). До 70% товарообігу Євросоюзу з країнами Середземномор'я припадає на Францію, Італію, Німеччину, Іспанію і Великобританію. Особливе місце у відносинах двох регіонів займає Туреччина, яка уклала угоду про митний союз з ЄС і яка має статус країни-кандидата на вступ до ЄС. У 2007р. на Туреччину доводилося 4,3% експорту ЄС (53 млрд. євро), а її частка в європейському імпорті становила 3,3% (47 млрд. євро). Середньорічне зростання експорту Євросоюзу до Туреччини наближалось до 12%, але через кризу 2008р. товарообіг Туреччини з ЄС знизився в 2009-2010рр.

Торгівля товарами і послугами приносить значні вигоди середземноморським країнам і збільшує їх конкурентоспроможність на світових ринках. Лібералізація торгівлі промисловими товарами передбачена в угодах про асоціацію з усіма південно-середземноморськими країнами. Значні успіхи були досягнуті в лібералізації торгівлі на двосторонньому і регіональному рівнях, особливо в зниженні митних тарифів і нетарифних обмежень. Однією з основних цілей Євро-середземноморського партнерства було створення найбільшої зони вільної торгівлі до 2010 р., яка охоплює понад 740 млн. споживачів.

Для реалізації партнерства та інтеграції двох регіонів ЄС розробив ряд торговельних, фінансових та інституційних механізмів та інструментів. Найважливішими з них стали проект створення Євро-середземноморської зони вільної торгівлі (ЗВТ), поступовий перехід від угод про асоціацію до угод про вільну торгівлю, розвиток внутрішньорегіональної інтеграції за рахунок міжрегіонального та транскордонного співробітництва.

ЗВТ могла б забезпечити сталий економічний розвиток середземноморських країн, знизити рівень бідності і збільшити зайнятість, стимулювати внутрішньорегіональне співробітництво і торгівлю. Передбачалося, що ця зона об'єднає країни ЄС, країни-члени Європейської асоціації вільної торгівлі, митні союзи ЄС з Туреччиною, Андоррою і Сан-Марино, а також південно-середземноморські країни-партнери і, можливо, на завершальній стадії - східноєвропейські країни, на які поширюється політика сусідства [3].

Однак процес створення ЗВТ йде поки повільно і в 2010р. він не був завершений, незважаючи на те, що за 10 років партнерства Євромед, ЄС виділив Південному Середземномор'ю 20 млрд. євро у вигляді грантів та низькопроцентних позик, які не змогли принести результатів. Для ефективної реалізації цієї амбітної ідеї недостатньо було одних угод про асоціацію (необхідно було доповнити угодами про вільну торгівлю на двосторонній основі). ЄС необхідно було врахувати при створенні ЗВТ структурні зрушення у світовій економіці, що відбулися з 1995р., нерівноправність торгових партнерів та асиметричність їхніх відносин, а також можливу ерозію тарифних преференцій по відношенню до південних країн-партнерів після підписання угод про вільну торгівлю між ЄС та третіми країнами.

Реалізація головного інтеграційного проекту - євро-середземноморської зони вільної торгівлі, гальмувалася небажанням ЄС до лібералізації торгівлі сільгосппродукцією й у сфері послуг і слабкою внутрішньорегіональною інтеграцією південно-середземноморських країн. Діалог «культур і цивілізацій» просувався повільними темпами. Відносини з іншими країнами (США, Китай та Росія) свідчили про ослаблення впливу ЄС в Південному Середземномор'ї [1].

Слід зазначити, що намітився поступовий перехід від співпраці до інтеграції двох регіонів через створення ЗВТ, однак процес інтеграції двох регіонів зіткнувся з цілком очікуваними труднощами:

- відсутність об'єктивного бачення реальних проблем і потреб південних країн-партнерів та прийняття основних рішень на рівні ЄС без активної участі самих південно-середземноморських країн;

- “косметичні реформи” не могли якісно змінити економічне становище, створити нові робочі місця і підвищити рівень життя в цих країнах, що призвело до соціального вибуху в регіоні;
- недостатнє фінансування основних економічних, соціально-політичних проектів і демократичної інфраструктури в південно-середземноморських країнах і незначний обсяг припливу іноземних прямих інвестицій.
- відсутність єдиних принципів та координації спільної міграційної політики Євросоюзу і розбіжності між окремими країнами-членами при регулюванні потоків мігрантів, особливо в кризових ситуаціях.

Таким чином, взаємодоповнюваність і взаємозалежність двох регіонів залишить країни Південного Середземномор'я в сфері економічних і політичних пріоритетів ЄС. Але багато що залежатиме від того, чи зможе і чи захоче ЄС створити якісно нову модель більш рівноправних відносин з південними країнами-партнерами і продовжити їх інтеграцію у внутрішній ринок Євросоюзу або ж обмежиться «перезапуском» старих і нових ініціатив з тими ж цілями для збереження свого впливу в цих країнах. Перспективи розвитку партнерства Євромед багато в чому будуть залежати від активної участі всіх зацікавлених у партнерстві сторін, зближення їх бачення основних проблем відносин двох регіонів і зміцнення їх інтеграції.

Література:

1. Ковальский Н.А. Россия, Средиземноморье, Южная Европа / Н.А. Ковальский М.: “Инфо-Пресс”, 1995.-278с.
2. Фундулис Х. Ассоциация развивающихся стран с Европейским экономическим сообществом / Х. Фундулис, Е. Попов. М.: «Наука», 1978. - 421с.
3. ENPI CBC Mediterranean Sea Basin Program 2007-2013/ European Commission// Official Journal of the European Union № 9, 11. 2006, P.13.
4. P. Cardwell. The common foreign and security policy of the European Union as a system of Governance. The Euro-Mediterranean Partnership, 2008. / [Електроний ресурс] – Режим доступу: <http://soc.kuleuven.be/iieb/eufp/content/common-foreign-security-policy>
5. E. Lannon and I. Martin. Report on the Status and Progress of the Euro-Mediterranean Partnership, 2009. / [Електроний ресурс] – Режим доступу: <http://www.euromedalex.org/node/12094>

СВИСТУНОВА Є.О.,
студентка 3 курсу
спеціальності «Міжнародні відносини»
НІКОЛЕНКО Т.І., старший викладач
кафедри міжнародної економіки
Маріупольського державного університету

НАСЛІДКИ СТВОРЕННЯ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Зона вільної торгівлі (free trade area) — тип міжнародної інтеграції, в рамках якої країни-учасники скасовують митні ставки, податки та збори, та кількісні обмеження для взаємної торгівлі. За кожною країною-учасницею зберігається право на самостійне та незалежне визначення режиму торгівлі по відношенню до третіх країн. Між країнами-учасницями зберігаються митні кордони та пости, які контролюють походження товарів, що перетинають державні кордони. В більшості випадків умови зони вільної торгівлі поширюються на всі товари, крім сільськогосподарської продукції. Прикладами ЗВТ є НАФТА, АСЕАН та МЕРКОСУР. ЄС також має ЗВТ з країнами Середземномор'я, з Чилі та Мексикою.

Переговори щодо скасування митних тарифів між Україною та ЄС будуватимуться на домовленостях у рамках Світової організації торгівлі. Зрозуміло, що наразі Україна не готова до повної лібералізації своїх ринків для товарів з ЄС. Деякі вразливі сектори (наприклад, сільське господарство) можуть бути виключені з зони вільної торгівлі взагалі. Тоді як відкриття ринків промислових товарів може відбуватися поступово та в асиметричному з ЄСівськими порядку. Митні тарифи з української сторони знижуватимуться поступово, тоді як ЄС скасує їх одразу після набуття чинності угоди. Перехідні періоди для відкриття українських ринків, під час яких бізнес зможе адаптуватися до нових умов, можуть тривати від трьох до п'яти років.

Однак українські митні тарифи є досить низькими, тому не можуть бути основною перешкодою для наших товарів на ринках ЄС. Бар'єром є відмінності в технічних і санітарних стандартах, системах стандартизації та сертифікації, а також викривлення умов конкуренції (наприклад, форма державної допомоги, яка надається підприємствам і галузям)[1].

Адаптація до стандартів і норм ЄС дасть змогу прибрати бар'єри в короткостроковій перспективі та отримати кращий доступ на ринки ЄС — у середньостроковій. Однак і в цьому разі класична зона вільної торгівлі матиме обмежений позитивний вплив на економіку України.

З точки зору політичних інтересів Європейський Союз не готовий запропонувати Україні перспективу членства. Однак ЄС не може залишити її осторонь інтеграційних процесів. ЗВТ є стандартним інструментом співпраці з третіми країнами. Пропонуючи Україні поглиблену вільну торгівлю, ЄС у такий спосіб дозволяє

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІКИ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ВІДДІЛЕННЯ у м. МАРІУПОЛЬ ДОНЕЦЬКОЇ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВОЇ ПАЛАТИ**

**ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В СВІТОВИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ПРОСТІР**

МАТЕРІАЛИ

**VII Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених**

09 грудня 2011 р.

Конференція присвячена 20-річчю Маріупольського державного університету

Рекомендовано до друку
Вченою радою економіко-
правового факультету
Маріупольського державного
університету
(протокол № 4 від 15.11.2011 р.)

Маріуполь, 2011

УДК (477)339.922:341.232(100)(043)

ББК 65.9(4Укр)8 + 66.4(4Укр)

Особливості інтеграції України в світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції 09 грудня 2011 р. – Укл.: Беззубченко О.А., Дубенюк Я.А., Марена Т.В., Мітюшкіна Х.С., Захарова О.В., Ніколенко Т.І., Балабанова Н.В.; За заг. редакцією к.е.н., проф. Булатової О.В. – Маріуполь: МДУ, 2011. – 310 с.

Конференція присвячена проблемам активізації процесу інтеграції України у світовий економічний та політико-правовий простір. В роботі конференції приймають участь студенти, магістри, аспіранти, молоді вчені.

Головні напрямки роботи конференції:

1. Розвиток інтеграційних процесів в умовах глобального середовища: політичний аспект;
2. Розвиток міжрегіональної взаємодії та транскордонного співробітництва в умовах інтеграційних пріоритетів;
3. Особливості розвитку зовнішньоекономічних та політичних відносин України в умовах глобалізації;
4. Розвиток міжнародних фінансово-кредитних та валютних відносин в умовах глобалізації та участь України на світовому фінансовому ринку;
5. Інноваційно-інвестиційна діяльність України у світових координатах розвитку;
6. Проблеми міжрегіональної та міжгалузевої співпраці в умовах глобалізації;
7. Забезпечення конкурентоспроможності галузей та регіонів національної економіки;
8. Проблеми забезпечення сталого розвитку країн в контексті сучасних світових процесів.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі задачі:

1. Обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції в області вивчення особливостей інтеграції України у систему світогосподарських зв'язків;
2. Розробка напрямів розвитку міжнародних економічних відносин України.

©Автори текстів, 2011 р.

© МДУ, 2011 р.

ТКАЧЕНКО К.І.	Зарубіжний досвід подолання наслідків економічних криз.....	51
РУДЕНКО М.Б., МІТЮШКІНА Х.С.	Передумови розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України та країн ЧЕС...	53
САВЧЕНКО Р.С., БУЛАТОВА О.В.	Перспективи розвитку Євро-середземноморського партнерства.....	56
СВІСТУНОВА Є.О., НІКОЛЕНКО Т.І.	Наслідки створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.....	58
СПЕСИВЦЕВА О. И., НИКОЛЕНКО Т.И.	Североамериканская зона свободной торговли (НАФТА).....	59
ТАРАПАТОВА О.М., ДУБЕНЮК Я.А.	Аналіз впливу циклічних коливань світової кон'юнктури на розвиток міжнародної торгівлі.....	61
САВОСІНА Є.С., БАЛАБАНОВА Н.В.	Перспективи регіонального співробітництва України з країнами Чорноморського регіону.....	64
ТКАЧЕНКО О.О., НІКОЛЕНКО Т.І.	Сучасні торгово-економічні відносини між Росією та Іраном.....	65
ХОЛКІН А., МІТЮШКІНА Х.С.	Роль ліцензій у світовій торгівлі технологіями.....	67

СЕКЦІЯ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

АКИМЕНКО М., МІТЮШКІНА Х.С.	Україна в світовій торгівлі транспортними послугами.....	69
АНІСІМОВ М.С., МІТЮШКІНА Х.С.	Стратегія розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України з країнами СНД.....	70
БАЛАБАНОВА Н.В., БАРСЬКА А.І., ЗАХАРОВА О.В.	Тенденції розвитку експортно-імпорتنної діяльності підприємств України.....	71
БУЗАДЖИ І.О., НІКОЛЕНКО Т.І.	Україна у міжнародній торгівлі товарами.....	73
ГОША І.О.	Особливості розвитку зовнішньоекономічних та політичних відносин України в умовах глобалізації.....	74
ДАВИДОВА М.С., ДУБЕНЮК Я.А.	Політико-правові аспекти гармонізації законодавства України із законодавством ЄС.....	76
ЖЕЛІЗНЯК О.І., НІКОЛЕНКО Т.І.	Особливості розвитку міжнародної економічної діяльності України з країнами НАФТА.....	78
ЗОРІНА М.В., МІТЮШКІНА Х.С.	Формування пріоритетів розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами СНД.....	80
ІГНАТОВА О., БЕЗЗУБЧЕНКО О.А.	Зовнішньоекономічні зв'язки України з Росією.....	82
ИОРГАНСКИЙ Д.Н., НИКОЛЕНКО Т.И.	Сутність та еволюція розвитку світового товарного ринку.....	85
КОНДРАТЬЄВА О.Я., ЗАХАРОВА О.В.	Протекционизм в международной экономике: плюсы и минусы.....	86
КОРШУНОВА С.В., НІКОЛЕНКО Т. І.	Аналіз зовнішньоторговельних відносин України з країнами ЄС.....	88
КРАВЧУК М.Я., БАЛАБАНОВА Н.В.	Особливості розвитку зовнішньоекономічних відносин України в умовах глобалізації.....	89
ЛЕГУША В.В.	Аналіз експортно-імпорتنної діяльності підприємств України в сфері послуг.....	91
МАТУСЕВИЧ А.О., БЕЗЗУБЧЕНКО О.А.	Особливості торговельного співробітництва України з іншими державами в контексті членства у Світовій організації торгівлі.....	93
ПАШНСВА А.Ю., ПОЛЕНКО І.Д., БАЛАБАНОВА Н.В.	Передумови здійснення зовнішньоекономічних зв'язків.....	95
ПОПОВА А.В., БЕЗЗУБЧЕНКО О.А.	Зовнішньоекономічна політика України в умовах світової глобалізації.....	97
ПОПОВА О.І., ДУБЕНЮК Я.А.	Аналіз сучасного стану торгівлі товарами України з Російською Федерацією..	98
ПЯСТО А.П.	Сутність та складові зовнішньоторговельних відносин та зовнішньоторговельної політики.....	100
	Розвиток зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу.....	101
	Особенности развития внешнеэкономических и политических отношений	